

NYTT OM

FRA NAVFs SEKRETARIAT
FOR KVINNEFORSKNING

NR. 3 JUNI 1979

KVINNEFORSKNING

Nytt om kvinneforskning kommer med 4-5 nr. i året. Bidrag og kommentarer sendes til NAVFs sekretariat for kvinneforskning, Munthesgt. 29 - Oslo 2. Telefon (02) 56 52 90

NAVFs sekretariat for kvinneforskning
Munthesgt. 29, OSLO 2
Tlf. (02) 56 52 90
Postgiro 5 14 71 60

Sekretariatets styre

Førsteamanuensis Helga Hernes, leder
Professor Harriet Holter
Universitetsstipendiat Hanne Haavind
Forskningsstipendiat Sidsel Larsen
Førsteamanuensis Ottar Hellevik
Konsulent Anne Kari Lande Hasle
Amanuensis Mette Qvortrup
Førsteamanuensis Ida Blom, observatør fra
Rådet for humanistisk forskning, NAVF

Varamedlemmer

1. Forskningsstipendiat Hildur Ve
2. Førsteamanuensis Tove Stang Dahl
3. Amanuensis Ingrid Eide
4. Byråsjef Audun Edwardsen

I sekretariatet

Cand.polit. Nina Gornitzka, daglig leder
Ktr. fullm. Karin Hagen Eide

"Nytt om kvinneforskning"
Redaktør: Nina Gornitzka
Omslag: Kari Rolfsen

INNHOOLD

	<u>Side</u>
Perspektiver på levkårsforskning, Tora Houg.....	3
Varför forskar inte kvinnor? Några synpunkter från egna erfarenheter, Ann Sofie Källemark.....	7
Kvinner og politikk.....	11
Symposium om WOMEN AND TRADE UNIONS, i Italia, Harriet Holter.....	13
Rapport fra det 3.nordiske kvinnejuristmøte, Tone Sverdrup og Agnes Vogt.....	14
Oversigt over forskning og undervisning i kvinderet i Danmark. Til brug for det 3.nordiske kvindejuristmøte, den 3.-6.mai 1979 i Sverige, Ruth Nielsen.....	17
Bygge og bo på kvinners vilkår - Kungälv 4-6 mai 1979, - referat fra en konferanse, Sidsel Saugestad Larsen.....	20
Rapport fra arbeidsseminar i kvinnelitteraturforskning i Drøbak 10.-13.januar 1979, Åse Hiorth Lervik.....	25
Nordisk konferanse om kvinneforskning de humanistiske fag, Hurdalsjøen Hotell, 7.-10.mai 1979.....	29
Kvinneforskning blir prioritert område i Danmark.....	32
The Canadian Research Institute for the Advancement of women (CRIA), Susan Clark.....	34
Kvinner - forskning - utvikling.....	38
Publikasjoner innkommet til redaksjonen.....	43
Utllysning av forskningsstipend.....	48

PERSPEKTIVER PÅ LEVEKÅRSFORSKNING

Hovedpunkter i foredrag holdt på planleggingsseminaret på Trollvasshytta 19.2.1979

Av Tora Houg, Institutt for samfunnsforskning

INNLEDNING

Forskning om kvinners levekår vil være et sentralt tema i framtida. Innenfor rammen av norsk kvinneforskning, vil prosjekter om kvinners levekår dels være samordning og formidling av allerede eksisterende kunnskap og forskningsresultater, og dels nye prosjekter. Prosjektet "Kvinnens levekår" som planlegges i regi av NAVFs sekretariat for kvinneforskning, vil i første omgang være samordning og formidling av eksisterende prosjekter. Det er derfor ikke dette prosjektet jeg her skal skissere.

Imidlertid vil det stadig bli utført og satt i gang levekårsforskning her i landet. Statistisk Sentralbyrå planlegger kontinuerlige levekårsundersøkelser fra 1980. NAVFs Råd for forskning for samfunnsplanlegging vil komme til å prioritere videreføringer av levekårsforskningen. Derfor er det viktig at kvinneforskningssmiljøene er klar over mangler ved nåværende levekårsforskning og muligheter i den kommende. Det er dette jeg her skal drøfte.

HVORDAN MÅLES LEVEKÅR?

I den norske levekårsundersøkelsen var det teoretiske utgangspunktet at man skulle studere levekårsindikatorene i form av ulike ressurser som ble satset på arenaer. Utbyttet for hver enkelt person skulle vurderes etter hvor mye som kunne satses, og hvor mye man mente å få igjen. Dette er hva jeg vil kalle en ressurstilnærming med vekt på det aktivt handlende menneske. De enkelte arenaene ble oppfattet analogt

med markeder, slik markeder beskrives i tradisjonell økonomisk teori: de er frie (preget av frikonkurranse) og forbrukeren har stort sett oversikt over mulighetene innenfor sine (begrensete) ressurser.

Ressurser som er benyttet i den norske levekårsundersøkelsen er bl.a. inntekt, fast arbeid, fravær av støy på arbeidsplassen, stabile oppvekst- og boforhold, utdanning og lite kranling med naboene. Er det sikkert at slike ressurser alltid er ressurser i positiv betydning? Er det ikke ganske mange livssituasjoner de ikke er ressurser i?

VEKT PÅ RETTIGHETER

Jeg skal ikke her ta opp debatten om ressurstilnærming kontra behovstilnærming. Til det er den altfor omfattende og komplisert. Men det må være riktig å stille spørsmål om hvilke fordelinger av velferd (eller nytte) som er de "riktige". Det må være riktig å analysere fordelingene av ressurser og utbytte i et normativt perspektiv. Og i stedet for å bruke behovsbegrepet, finner jeg det atskillig mer meningsfylt å snakke om rettigheter. Hva er menneskets selvsagte rettigheter på "arenaer" som utdanning, arbeid, lokalmiljø, politiske organisasjoner?

Slik man i forbruksforskningen beskriver markedene ut fra helt andre premisser enn de som tidligere har vært vanlige, bør man i levekårsforskningen beskrive arenaene i et perspektiv som har et annet utgangspunkt enn det aktivt handlende menneske, det mennesket som skårer høyt på ressurser som har den riktige ("synlige") tilknytning til arenaen. I forskning om kvinners levekår blir det her vesentlig å ta hensyn til kvinners tilknytning til de ulike arenaer.

ENKELTMENNESKETS VELFERD

Mye av den forskning om levekår og velferd som er utført, har utelukkende enheter på husholds- eller familienivå. En ressurs som inntekt er det for eksempel sjelden å se fordelt internt i husholdet. Rent metodisk kan det by på endel vanskeligheter å få fram de interne velferdsfordelingene, men det er helt avgjørende for å få et inntrykk av enkeltmenneskets velferd.

Selv om et hushold samlet kan sies å ha hatt en velferdsøkning, kan den oppleves svært ulikt av de enkelte husholdsmedlemmene.

Rent statistisk er det også store mangler her. Det er f.eks. umulig å få statistikk om den interne inntektsopptjening i de hushold hvor skattekasse 2 benyttes. Som regel er dette hushold hvor kvinnen har en meget lav inntekt. I disse hushold blir ektefellene regnet som én skattyter - gjennom hele statistikken.

Det må være en viktig oppgave i framtidig levekårsforskning å få avdekket de mer skjulte og interne fordelingene både av inntekt og av andre ressurser. Dette er ikke minst viktig i et rettighetsperspektiv.

FRAMTIDIG LEVEKÅRSFORSKNING

Rent metodisk vil det være uhyre viktig å videreutvikle livsløpsstudiene. Dette ble påbegynt i den norske levekårsundersøkelsen (Yrkeshistorieundersøkelsen). Livsløpsperspektivet er kanskje den mest sentrale metodiske tilnærmingsmåten i forskning om kvinner. En slik tilnærming betyr at en må ha historiske data, eller at man må samle inn data over svært lang tid.

Som nevnt ovenfor, vil det være viktig i framtidige levekårsundersøkelser å legge større vekt på de mer normative elementene, f.eks. i form av menneskelige rettigheter på ulike arenaer. Dette kan være rettigheter i forbindelse med arbeid, utdanning, barnetilsyn, med det å kunne skaffe seg nødvendig mat og utstyr, med det å ha sosiale kontakter og med det å kunne utføre fritids- og arbeidsaktiviteter i sitt nærmiljø.

Videre vil det være viktig å legge stor vekt på handlinger; mer enn på statiske beskrivelser. Det kan være viktigere å få vite hva man gjør enn hva man har. Kostnadsfaktorene for de enkelte handlingene (det som er barrierene for å utføre handlingene) må være mer vesentlige enn de ressursene man har. I levekårsforskning kan handlinger eller aktiviteter gjerne deles inn med utgangspunkt i Tidsnyttingsundersøkelsens oppdeling.

Endelig er det viktig å komme bort fra at de landsomfattende, sterkt aggregerte undersøkelsene skal kunne si alt om levekår. Etterhvert får vi mer kunnskap om lokalsamfunnets betydning, kanskje spesielt for kvinners velferd. Derfor bør det legges opp til lokalsamfunnsperspektiv i forskning om levekår og velferd. Vi kan gjerne kalle det et sosialantropologisk utgangspunkt for forskningen. Rammebetingelsene og kostnadsfaktorene for den enkelte ligger ofte i lokalsamfunnets muligheter.

Noen av disse perspektivene jeg her har nevnt, blir allerede ivarettatt i flere prosjekter som omhandler eller grenser inn på kvinners levekår. Det er viktig å utvikle dem: det betyr både teori- og metodeutvikling, og det er også viktig å ta sikte på å få dem innarbeidet i all levekårsforskning som utføres.

VARFÖR FORSKAR INTE KVINNOR? NÅGRA SYNPUNKTER FRÅN EGNA ERFARENHETER

av

Ann Sofie Källemark

Sommaren 1973 fick jag ett forskningsanslag från Ford Foundation. Denna glada nyhet meddelades Uppsala universitet i ett brev som avslutades så här: "We wish Dr. Källemark luck in his important research". Ford Foundation trodde uppenbarligen att jag var man, eller kanske snarare tog det för givet. Men det är väl ändå en ganska oskyldig felsägning och ingenting att hänga upp sig på. Forskare är ju i allmänhet män.

Så småningom läggs den ena oskyldiga felsägningen till den andra, och man tycker att ett mönster faller ut. Är det självklart att alla forskare är män? Är jag på något sätt annorlunda och behandlas jag annorlunda som forskare därför att jag är kvinna? Det är en fråga som jag tror att varje kvinnlig forskare någon gång har ställt sig.

Det finns en annan sida av problemet, som också kan illustreras ur egen erfarenhet. Tillsammans med tre andra forskare (män) har jag ställt samman en bok med källtexter till den svenska utvandrings historia, avsedd för gymnasiebruk. Vid slutgranskning av manus upptäckte jag att ett par självbiografiska notiser om pigor som utvandrat till Amerika hade redigerats bort och ersatts med en manlig arbetares berättelse. Detta fick mig att börja tänka. Jag gick noga igenom hela manuset. Overallt handlade det om män som utvandrat, bara män - i själva verket fick man intrycket, att den svenska utvandringen till Amerika bestod av enbart män. Det var en litet chockartad upplevelse. Varför hade jag inte sett det tidigare? Varför hade mina manliga kolleger inte reagerat? Varför tog vi det som en given sak, att den svenska utvandringens historia var de manliga utvandrarernas historia? Handlar för oss i själva verket all historisk forskning om män? Och var det en attityd, som jag trots att jag är kvinna med ett aktivt intresse

för kvinnohistoria, till den grad hade införlivat att jag rent reflexartat valde ut männen som den viktiga delen av historien?

Med dessa båda exempel har jag velat illustrera två grundläggande problem fören kvinnlig forskare. Diskrimineras hon som forskare för att hon är kvinna? Och finns det en forsknings- och undervisningstradition, ett allmänt accepterat vetenskapligt mönster, där männen och deras angelägenheter självklart är det väsentliga? Trots att socialhistoria slagit igenom som forskningsinriktning tycks det ju vara så, att när man skall skildra de förtryckta och fattiga, är det de förtryckta och fattiga männen man är intresserad av, medan de förmodligen i ändå högre grad förtryckta kvinnorna lämnas åt sidan.

Kanske är den andra frågan den som är lättast att besvara. Det råder knappast någon tvekan om, att vi har ett vetenskapligt mönster, där männen är de viktiga, även om de senaste åren vittnar om en något förändrad inställning. Detta lär man in och har lärt in så väl, att man också som kvinnlig "medveten" forskare löper risken att glömma bort kvinnor eller att ställa relevanta frågor om kvinnor, när de tas upp.

Har denna situation något att göra med kvinnans ställning i forskarutbildning och forskarkarriär? Som bakgrund till denna fråga skall jag redovisa fördelningen mellan kvinnor och män i den miljö, där jag själv arbetar, Historiska institutionen i Uppsala. Siffrorna gäller läsåret 1977-78.

	<i>Totalt</i>	<i>K</i>	<i>%</i>	<i>M</i>	<i>%</i>
Grundnivån	99	49	50	50	50
C-nivån	21	9		12	
Forskarstuderande	104	16	15	88	85

Samtliga assistenter, amanuenser och studievägledaren vid institutionen är män (5 st). Samtliga icke-disputerade forskningsassistenter vid de till institutionen knutna forskningsprojekt är män (4 st). Av de disputerade forskare, som är anställda vid projekten är 7 män och 1 kvinna. Docenterna är män (2 st). Forskarassistenterna är kvinnor (2 st). Samtliga ordinarie

lärare är män (3 professorer, 2 universitetslektorer). Av de extra universitetslektorerna är 2 män och 1 kvinna. Bland de anställda vid institutionen som har med undervisning och forskning att göra är med andra ord 25 män och 4 kvinnor, eller i procent 86 respektive 14 - alltså ungefär samma fördelning som på forskar-studerandenivån.

När man begrundar siffrorna för grundutbildning, forskarstuderande och anställda forskare och lärare vid vår institution, är den mest påfallande iakttagelsen naturligtvis skillnaden mellan just forskarnivån och grundnivån. Det är här något särskilt negativt händer, det är här kvinnorna faller bort, och det är alltså rimligen här man framför allt borde sätta in undersökningar och åtgärder. Naturligtvis kan kvinnornas val att inte fortsätta bero på många faktorer, som inte har med förhållanden inom undervisning och forskning att göra. Men i den utsträckning den har med sådana förhållanden att göra bör man sätta in de åtgärder man kan. Det gäller här dels inställningen till kvinnliga studenter, dels, och i högre grad undervisningens och forskningens innehåll.

Är det så att manliga studenter i högre grad än kvinnliga uppmanas att fortsätta sina studier? Om så är fallet, kan detta då hänga samman med till exempel en uppfattning om att det gäller att behålla den "manliga" karaktären på institutionen för att också behålla ämnets status - kvinnoyrken är ju av hävd lågstatus-yrken? Eller uppmuntrar man av gammal slentrian män att forska i större utsträckning än kvinnor?

Sådana här frågor är närmast omöjliga att besvara. Antagandet att kvinnliga studenter och kvinnliga forskarstuderande kan känna ett visst motstånd, bestyrks dock inte minst av de erfarenheter som jag har av handledning av doktorander. Kvinnliga studerande behöver i allmänhet mer uppmuntran, mer stöd, mer beröm för att våga tro på sig själva och arbeta efter sina egna linjer än manliga doktorander. Man möter ibland också en klagan över att de har haft svårigheter att möta respekt, att tas riktigt på allvar - det är en erfarenhet, som jag själv minns från min egen forskarutbildning. Kvinnor har tydligen fortfarande barriärer och motstånd att övervinna. Här måste medvetet stöd sättas in,

och vidare bör möjligheter till identifikation med andra kvinnliga forskare spela en roll. Också ur den synpunkten framstår de nybildade centra för kvinnoforskare som viktiga.

Som den centrala frågan kvarstår ändå varför kvinnorna inte fortsätter sin grundexamen med en forskarutbildning. Lika intressant är f.ö. frågan om varför män fortsätter, varför de anser, att forskning är så väsentlig och viktig, att de ger sig in på en lång utbildning, som i allmänhet dessutom medför diverse uppoffringar.

Här måste forskningens och undervisningens innehåll spela en roll. Är detta innehåll av mindre intresse för de kvinnliga studenterna? Har det att göra inte bara med det lätt iakttagbara faktum, att kvinnorna där lämnas litet utrymme, utan också med att andra sektorer, som traditionellt ingått i kvinnornas roller och ansvarsområden, också saknas? Innebär dette, att den historiska forskningen dels försummar kvinnornas rätt till en egen historia, dels också att man förbigått en lång rad andra viktiga områden? I så fall finns det all anledning till självprövning, förmodligen inte bara inom mitt ämne utan åtskilliga andra.

Under de allra senaste åren har vid vår institution åtminstone en grundbok införts, som konsekvent tar upp kvinnans historia. Vidare har i ganska stor omfattning ämnen som rör kvinnor, familj och angränsande områden delats ut för uppsatser och s.k. projektstudier på grundnivån. Det är kanske för tidigt att tala om följderna av dette, men en viss ökning av antalet kvinnliga studerande på C-nivån tycks vara resultatet. En medveten långtgående satsning på kvinnoaspekter i såväl grundutbildning som forskning borde därför också kunna ge resultat. Men för detta behövs stöd i form av nya kursplaner, medveten styrning av forskningsanslag till kvinnoämnen, kanske också i form av s.k. positiv särbehandling av kvinnor.

KVINNER OG POLITIKK

Et viktig område innenfor dagens kvinneforskning er kvinners forhold til den offentlige politikken. Kvinners svake representasjon i valgte politiske organer og i forvaltningen er et velkjent fenomen. Samtidig har offentlige beslutninger og den offentlige politikken store konsekvenser for kvinners liv. En rekke viktige forskningsoppgaver peker seg ut i arbeidet med å kartlegge kvinners politiske aktivitet og grunner til deres fravær i sentrale politiske verv, såvel som når det gjelder konsekvenser av den offentlige politikken for kvinners velferd og levekår. Dette er noe av bakgrunnen for at en rekke forskere og hovedfagsstudenter nylig vedtok å opprette en arbeidsgruppe i tilknytning til sekretariatet med emne KVINNER OG POLITIKK.

Arbeidsgruppa skal fungere som en samarbeidsgruppe, med deltakere som alle arbeider aktivt med forskning om kvinner og politikk. Følgende personer er knyttet til gruppa, som hadde sitt første kontaktseminar i begynnelsen av mai i år:

Hovedfagsstudent Inger Marie Bakken, Universitetet i Trondheim:

"Parlamentarisk illusjon og kvinner som politisk alibi" (arbeidstittel) - en undersøkelse basert på observasjoner og intervjuer i noen kommunestyrer i Trøndelag

Amanuensis Beatrice Halsaa, Hedmark og Oppland Distriktshøgskole:

"Kvinner og politisk aktivitet. Et kritisk perspektiv og en empirisk analyse av kjønnsforskjeller i politisk aktivitet". Hovedoppgave 1975, Universitetet i Oslo

Under planlegging: Prosjekt om de kommunale likestillingsutvalg

Førsteamanuensis Ottar Hellevik, Universitetet i Oslo:

"Kjønnsforskjeller i politisk deltakelse"

"Rekruttering til kommunestyrer, bygd på studier av nominasjon og valg til kommunestyrene i 5-7 Akershuskommuner i løpet av 1979" (i samarbeid med Torild Skard)

Førsteamanuensis Helga Maria Hernes, Universitetet i Bergen:

"Norske kvinners deltakelse og representasjon i den offentlige politikken"

"Kvinner representasjon i offentlige råd, styrer og utvalg"

Vit.ass. Berit Nicolaysen, Universitetet i Trondheim:

"Kjønn som politisk ressurs", Hovedoppgave 1978

"Kjønnsulikheter m.h.t. retten og muligheten for lønna arbeid" (Delprosjekt under prosjektet "Legitimeringsprosesser i velferdsstaten")

Vit.ass. Janneke van der Ros Schive, Universitetet i Oslo:

"Kvinnerepresentasjon i kommunestyrene, barrierer og muligheter. En analyse av strukturelle forholds betydning for kvinnenens andel av kommunestyrerepresentanter", Hovedfagsoppgave 1979, Universitetet i Oslo (Knyttet til Hellevik/Skards prosjekt "Rekruttering til kommunestyre")

Forsker Torild Skard, Arbeidsforskningsinstituttene, Oslo:

"Rekruttering av folkevalgte og folkevalgtes arbeidsvilkår"

"Rekruttering til kommunestyre, bygd på studier av nominasjon og valg til kommunestyrene i 5-7 Akershuskommuner i løpet av 1979" (i samarbeid med Ottar Hellevik)

Vit.ass. Kirsten Voje, Universitetet i Bergen:

"Norske kvinners deltakelse og representasjon i den offentlige politikken"

Gruppen planlegger sitt neste møte i oktober. Kontaktperson til da:

Ottar Hellevik, Institutt for statsvitenskap, Postboks 1097-Blindern, Oslo 3

NG

SYMPOSIUM OM WOMEN AND TRADE UNIONS, I ITALIA

Av Harriet Holter

I midten av april i år møttes 13 samfunnsforskere fra 9 ulike land ved The Rockefeller Foundation Study Center i Bellagio i Nord Italia. Formålet var å drøfte planer for en bok om kvinner i fagbevegelsen i en del industrialiserte land. Initiativet var tatt av de amerikanske professorene Alice Cook og Val Lorwin som hadde samlet forfattere fra bl.a. Sverige, UK, Japan, Italia, Australia og Norge. Fra Norge deltok Bjørg-Aase Sørensen og undertegnede.

Alice Cook og Val Lorwin er for tiden i ferd med å avslutte redaksjonen av en mer populær bok om kvinner og fagbevegelsen, på grunnlag av materiale fra fire vestlige land. Meningen er nå å få frem en mer analyserende og komparativ studie, fra fler land, og med ett kapittel fra hvert av landene.

Forfattergruppen var sammen i fem dager, og fant i denne tiden frem til en noenlunde felles "lest" for kapitlene, dvs. en disposisjon som forhåpentlig kan yte rettferdighet både til likheter og forskjeller m.h.t. kvinnes forhold til fagbevegelsen. Blant de tema som ble drøftet kan nevnes: arbeidsmarkeds- og lønnsforhold for kvinner, fagforeningsstruktur og kvinners deltakelse i faglig arbeid, betydningen av lovgivning, av tariffoppgjørformer og av statlig intervensjon, for kvinnes forhold til fagorganisasjoner. Videre drøftet vi kvinnebevegelsens eventuelle innflytelse på kvinners fagforeningsarbeid, særskilt kvinneorganisering vs. kvinner og menn i samme organisasjonsenhet, deltidsarbeid og fagforeningsvirksomhet, fagorganisasjoners diskriminering av kvinner, dvs. fagbevegelsen som mannsbevegelse.

Forfattergruppen skal antakelig møtes en gang til, dvs. i begynnelsen av 1980. Det er for tidlig å si noe om når boken kan ventes å komme ut.

RAPPORT FRA DET 3. NORDISKE KVINNEJURISTMØTE

Av Tone Sverdrup og Agnes Vogt

I tiden 3.-6.mai 1979 har det 3.nordiske kvinnejuristmøte blitt avholdt på Frostavallen utenfor Lund i Sverige. Møtet ble arrangert av kvinneverettsgruppa på det juridiske fakultet i Lund. På møtet deltok 72 kvinnelige jurister og juridiske studenter fra Danmark, Færøyene, Norge og Sverige. Deltakerne arbeidet på universitetene, i forvaltningen, i fagforbund, ved domstolene og som privatpraktiserende advokater. Utgangspunktet for møtet var kvinneverrettslige problemer.

Tema for møtet var kvinnearbeidsrett. Herunder behandlet vi kvinner og barn, kvinner og utdanning, kvinners stilling på arbeidsmarkedet og kvinners forhold til trygdesystemet. Kvinners spesielle problemer i arbeidslivet henger nøye sammen med at vi ofte har omsorg og ansvar for hjem og barn og at vi ofte har dårlig utdanning. Dette betyr at vi må behandle flere emner i kvinnearbeidsretten enn i den tradisjonelle arbeidsretten.

Debatten ble preget av den nye nordiske lovgivning om likestilling, den norske lov om likestilling mellom kjønnene, de danske lovene om likelønn og "Lov om likebehandling av mænd og kvinder mht beskæftigelse" og det svenske forslaget til en lov om likestilling mellom kjønnene i arbeidslivet. Deltakerne var enige om at denne lovgivningen ikke ville bedre kvinners stilling i nevneverdig grad da den bare åpner en begrenset adgang til positiv særbehandling av kvinner. Likestillingslovgivningen retter seg i første rekke mot forholdene på lønnsarbeidsmarkedet, men den kan ikke brukes til å løse alvorlige kvinneproblemer som lavtlønnsarbeid og dobbeltarbeid. Man fryktet at den kjønnsnøytrale likestillingsmålsettingen kunne føre til at menn overtar mange kvinnearbeidsplasser uten at kvinnene overtar et tilsvarende antall mannsarbeidsplasser. Enkelte av deltakerne mente at likestillingslovgivningen var direkte skadelig, fordi den kan virke som en sovepute for myndighetene.

For å kunne påberope seg likestillingsloven må kvinner bevise at de er like godt eller bedre kvalifisert enn menn. Kvalifikasjonsvurderingen foretas som før etter mannsmålestokk. Det virker splittende på kvinner fordi den enkelte kvinne kan bli tvunget til å argumentere mot at hun er som andre kvinner, f.eks. kan hun bli tvunget til å si at hun ikke har problemer med barnepass eller ikke har menstruasjonsmerter. Loven virker

med andre ord splittende på den kvinnesolidaritet som er nødvendig for all kvinnekamp.

Med sin individorientering kan loven bidra til å tilsløre at kvinner som gruppe er undertrykt.

Det var et gjennomgående trekk i innleggene på seminaret at kvinner ofte falt utenfor trygdesystemet og at arbeidervernreglene i større grad er et vern for menn. (Eks.: Kvinner som har vært hjemmeværende får ikke arbeidsløshetsstrygd, og uføretrygden er i praksis avhengig av kvinnens yrkesstatus og ektefellens inntekt. Normalarbeidstiden er satt ut fra arbeidstakere som ikke har ulønnet omsorgsarbeid i hjemmet). Rettsreglene er med andre ord til hinder for at kvinner kan oppnå selvstendig forsørgelse. Det er vanskelig å se hvordan enkeltreformer skal kunne endre dette faktum, fordi problemene er innebygget i reglenes struktur: Kvinners livsløp består av en pendling mellom ulike kombinasjoner av de tre forsørgelseskildene: ekteskap, trygd og lønnsarbeid. Hennes arbeidsrettslige stilling kan derfor bare forklares og behandles ved å se arbeids-, familie-, skatte- og trygderett i sammenheng, dvs. på tvers av den vanlige sektorinndeling av lovgivning. Fordi rettsområdene er oppdelt etter kriterier som er tilpasset en arbeidstaker som arbeider 8-timersdag det meste av sitt voksne liv og er uten omsorgsoppgaver i hjemmet, blir kvinners spesielle rettighetsbehov på et vis usynliggjort.

På denne bakgrunn ble det i avslutningsdiskusjonen reist spørsmål om et krav om minstelønn for alle personer kunne være en kvinnepolitisk heldig løsning på disse problemene. Minstelønn kunne bety at kvinner ble i stand til å forsørge seg selv. Det ville også minske faren for misbruk av de kontrollmuligheter som ligger innebygget i trygde- og sosiallovgivningen. Det ble innvendt at minstelønn - på samme måte som husmorlønn - ville sementere rollen som mønsteret og isolere kvinnene i hjemmet: "ingen kvinner med barn vil heretter jobbe på bryggeri og sette korker på øl-flaskene". Andre så denne utviklingen nettopp som positiv i den forstand at kvinner gjennom minstelønn kunne oppnå det økonomiske fundament som er forutsetningen for å stille krav om endringer i jobbinnhold og arbeidsmiljø. På seminaret ble det hevdet at dersom minstelønn for alle skulle få de ovennevnte gunstige virkninger, måtte den være på størrelse med en gjennomsnittlig industriarbeiderlønn.

Det var enighet om at 6-timers arbeidsdag for alle må gjennomføres raskt uten forverring av lønn og andre arbeidsvilkår. Dette er et av flere

virkemidler for å bedre kvinnens muligheter til å forsørge seg selv.

Videre var det enighet om at alle arbeidssøkende kvinner skal ha krav på arbeidsløshetsstrygd, uansett tidligere tilknytning til lønnsarbeid. Dette må også gjelde kvinner som ikke kan ta et tilbudt arbeid pga mangel på barnepass.

Neste møte vil bli avholdt i Danmark i 1981.

OVERSIGT OVER FORSKNING OG UNDERVISNING I KVINDERET I DANMARK.

TIL BRUG FOR DET 3. NORDISKE KVINDEJURISTMØTE, DEN 3.-6. MAJ 1979 I SVERIGE

Av Ruth Nielsen

1. FORSKNING

1.1. Kvinderetlig Skriftserie

Kvinderetlig Skriftserie er en bogrække med tilhørende fond af hvis penge der stilles garanti overfor forlag for en del af evt. tab ved udgivelse af bøger i Skriftserien. Fondens penge stammer fra tilskud og garantier fra andre fonds, dels private dels statens samfundsvidenskabelige forskningsråd. Skriftserien blev stiftet i 1975 av Jytte Lindgård, Jytte Thorbek og Ruth Nielsen. Vi har siden redigeret Serien, i hvilken der indtil nu er udkommet tre bøger:

Nr. 1) Ligestillingslovgivning af Ruth Nielsen og Jytte Thorbek, Juristforbundets Forlag, Kbh 1976

Nr. 2) Årbog for Kvinderet 1978, Juristforbundets Forlag, Kbh 1978

Årbog 78 indeholder følgende artikler:

Inger Margrete Pedersen: Nordisk arbejde for ligestilling

Lene Guld: Træk af barselslovgivningens historie

Gertrud Backer: Problemer i lovgivningen omkring barsel

Inger Dübeck: Kvinders retlige status i det 19. århundredes privatret

Jytte Lindgård: Kvindefamilieret

Marianne Højgaard Pedersen: Kvinder og socialret

Ruth Nielsen: Offentlig arbejdsret i kvinderetlig belysning

Kirsten Ketscher: Kvinder og offentlig planlægning

Nell Rasmussen og Annaleise Kongstad: Ideologi og virkelighed omkring kriminaliseringen av voldtægt

Jytte Thorbek: De skandinaviske valg- og partisystemers betydning for kvinder

Nr. 3) Kvindearbejdsret av Ruth Nielsen, Juristforbundets Forlag, Kbh 1979

Nr. 4) Årbog for Kvinderet 1979 udkommer i maj/juni 1979 på Juristforbundets Forlag

Beth Grothe Nielsen: "Læfærdige Quindfolk" og merkantilistisk befolkningspolitik

Berit Ås: De fem herskertechnikker

Kirsten Ketscher: Kvinders repræsentation i kommunale råd og udvalg efter kommunevalget 1978

Lene Guld og Ruth Nielsen: Udviklingen i ligestillingsdebatten i 1960'erne og 1970'erne

Einar Edberg: Ligebehandlingsloven

Anna Christensen: Kvinnorna och arbetslöshetsersättningen

Karen-Lisbeth Jacobsen: Forsørgelse

Nina Gjessing: Den retlige status for medhjælpende ægtefæller

Tove Witt: Kønsroller og uddannelse

Gertrud Backer, Bente Groth, Lene Guld og Lisbeth Vidal: Rapport fra en alternativ kvinderådgivning

Lotta Westerhäll-Gisselson: Olika regeltyper ur kvinnorättslig synsvinkel
Desuden anmeldelser og litteraturfortegnelse

For tiden er Årbog for Kvinderet 1980 og Årbog for Kvinderet 1981 under planlægning.

For Årbog for Kvinderet 1980 er fastsat hovedtemaet: Kvinder og børn.

Dead-line for manuskripter er 1.10.1979. Bogen planlægges at udkomme i foråret 1980 med følgende indhold (arbejdstitler):

Inger Koch-Nielsen: Retlig samlivsstatus som ligestillingsmiddel

Karin Widerberg: Bidragssystemets betydning for kvinders deltids- og hjemmearbejde (svensk)

Hanne Lindgren: Forældremyndighed (fordeling ved skm.)

Birgitta Bergman: Deltidsansatte kvinder og børn og kvinder med nedsat arbejdstid efter loven om forkortet arbejdstid för vård av barn (svensk)

Lillian Vohn: Børns uddannelses- og erhvervsvalg og kønsroller (samt evt. noget om ungdomsarbejdsløshed blandt kvinder)

Merethe Stagetorn: Flygtningebørn i Danmark

Kirsten Ketscher: Daginstitutioner - en kommunal opgave

Hanne Petersen, Mariann Duwald, Susanne Christensen: Kvinder, børn og bolig

Ruth Nielsen: Den retlige regulering af børnepasning i mor/barn-forhold og pædagog/barn-forhold

Marianne Lehmann: Barsel

Jørgen Graversen: Forældremyndighed i papirløse samlivsforhold

Bente Pedersen: Børnepasningscirkulæret

Udenfor hovedtemaet:

Jytte Lindgård: Kønsdiskriminerende reklame (evt. i stedet for Forsørgelse)

Jytte Thorbek: Kvindeskatteret

Else Marie Kjerkegaard: Kvinders placering i indkomstfordelingen

Lotte Valbjørn: CEDEFOP-projektet

Margrete Bak, Lis Frost, Merete Pantmann, Lis Sejrs: Deltidsarbejde i retlig betragtning

Desuden anmeldelser og bibliografi.

For Årbog for Kvinderet 1981 er foreløbig fastsat to sideordnede temaer:
Seksualitet og Kvindeforskning (teoretisk-metodiske problemer).

1.2. Enkeltpersoners igangværende projekter

Beth Grothe Nielsen: Barnedrap

Lene Guld: Barsel

Lene Guld, Ruth Nielsen: Forskningsparadigmer i kvinderetten

Kirsten Jensen m.fl.: Kvinder i fængsel

Ruth Nielsen: Komparativ kvindearbejdsret

Nell Rasmussen m.fl.: Voldtægt

Nell Rasmussen m.fl.: Prostitution

(Artikler der planlægges bragt i Årbog for Kvinderet 1980 er ikke gentaget her)

1.3. Avsluttede projekter

Herom henvises til litteraturfortegnelsen i Årbog for Kvinderet 1979.

2. UNDERVISNING, KURS, SEMINARER

2.1.

Der udbydes et kursus i kvinderet ved Københavns Universitet i efteråret 1979. Det planlægges at komme til at omfatte: Kvinders privatretlige stilling, kvinders arbejdsmarkedsretlige stilling og kvinder og kommunalret.

2.2.

Kirsten Ketscher, Jytte Lindgård og Ruth Nielsen arbejder med planer om et nordisk forskerkursus i kvinderet med hovedtemaet: Teori - og metodeproblemer i kvinderetten.

2.3.

En gruppe der arbejder med kvindeforskning i samfundsvidenskaberne og historie planlægger et tværfagligt seminar om kvindeforskning i samfundsvidenskaberne til efteråret 1979.

BYGGE OG BO PÅ KVINNERS VILKAR - KUNGÄLV 4-6 MAI 1979

- REFERAT FRA EN KONFERANSE

Av Sidsel Saugestad Larsen

Nordiske kvinners bygge- og planforum arrangerte den 4.-6.mai 1979 en konferanse på Nordiske folkehøgskolan i Kungälv nær Gøteborg. Nordiske kvinners bygge- og planforum er en organisasjon dannet av kvinner i byggesektoren (Danmark), kvinnepolitisk planforum (Norge) og Bo i gemen-skap (Sverige) og åpen for andre interesserte. Denne konferansen var det første tiltaket som organisasjonen har iverksatt. Bakgrunnen for konferansen er den voksende erkjennelse av hvor meget boligens og bo-området utforming betyr for kvinners liv og valgmuligheter, og et ønske om å utdype debatten omkring disse spørsmål. Konferansen, som ble arrangert med støtte fra Nordisk kulturfond, henvendte seg til kvinner som på forskjellig vis aktivt arbeider med samfunnsplanleggings- og boligspørsmål. Konferansen samlet ca. 100 deltakere, og mange som var interessert måtte avvises p.g.a. plasshensyn.

Programmet var oppdelt i 3 deler:

1. Idégrunnlag: Utgangspunktene våre. Kvinners erfaringer og vurderinger som utgangspunkt for planlegging av samfunnet.
Brita Åkerman (S) Innledet med et historisk tilbakeblikk
Rita Liljeström (S) hadde innlegg om reproduksjon
Anne Ørum-Nielsen (D) om ressursinneholding
Tarja Cronberg (SF) om privat - kollektiv
2. Visjoner: Hva vil vi? Hvordan ser det samfunnet ut som er godt for kvinner (og dermed for mennesker)?
Gruppearbeid om følgende emner:
 1. Maktforhold i samfunnet
 2. Beslutningsprosess
 3. Planlegging for byområder
 4. - " - " landsbygda
 5. Boligområde/nærmiljø
 6. Bolig-boformer
 7. Institusjoner - omsorgsarbeid
 8. Produksjon - arbeidsliv

3. Handlingsprogram: Hvordan når vi dit? Gruppearbeid om utforming av strategier til å virkeliggjøre visjonene våre.

Innleder: Berit Ås (N)

Tyngdepunktet på konferansen ble lagt på gruppearbeid - med utgangspunkt i deltakernes egne erfaringer og kunnskaper.

Som bakgrunn for konferansen var det laget en rapport om situasjonen i de ulike nordiske landene: "Bygge og bo i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige - kvinners vilkår". Utgangspunkt for konferansen var at man faktisk vet hvordan det er, og hoveddelen av tiden skulle anvendes til å diskutere hva vi vil ha i stedet (visjonene) og hvordan vi kommer dit (strategiene).

VISJONENE var mange, og forsåvidt velkjent fra kvinnepolitisk debatt og krav om "myke verdier" i planlegging. Følgende sitat fra en foreløpig konferanserapport kan tjene som oppsummering:

"Kvinner ønsker et samfunn som er organisert ut fra hensynet til barns behov og menneskenes daglige sosiale fornyelse. Vi ønsker et liv der den enkelte opplever seg selv som et helt menneske, i en meningsfylt sammenheng:

- i forhold til natur og livsgrunnlag
- i forhold til produksjon og omsorgsoppgaver
- i forhold til andre mennesker

I et slikt samfunn er bare det rasjonalt og effektivt som tydeliggjør og ivaretar disse sammenhenger".

STRATEGIENE ble formulert som en rekke krav som bør stilles til planlegging, og noen forslag til hvordan den enkelte konkret kan starte opp i sitt eget arbeid:

VÅRE KRAV TIL PLANLEGGING: BYGGE OG BO

- 1) Vi krever at kvinners verdier, som ønsket om nærhet, fellesskap, trygghet, tilhørighet og variasjon, skal styre planleggingen og komme til uttrykk i dens sluttresultat - det bygde miljøet
- 2) Vi krever at beslutningsprosessene på alle nivåer i samfunnet skal være oversiktlige og forståelige, og forutsette en kontinuerlig kritisk omprøving

De som berøres av beslutningene skal garanteres maksimal innflytelse.
Krav om 50% kvinnerepresentasjon i alle besluttende organer

- 3) Vi krever at den tekniske utviklingen styres mot en avansert, oversiktlig og håndterbar lavteknologi som er i samklang med våre behov og verdier, og som har en økologisk balanse som utgangspunkt. Vi tar derfor avstand fra bruk av kjernekraft
- 4) Vi krever at den sterke segregeringen oppheves mellom arbeid og reproduksjon: dvs. alle de usynlige funksjoner som inngår i vårt hverdagsliv, som handler om å gjenskape (återställa) livet
- 5) Vi krever mulighet for å åpne oss mot nye livsformer, og ønsker å bryte det tradisjonelle livsmønsteret og den alt sterkere privatisering av hverdagslivet vårt
- 6) Vi krever at det rettes økt oppmerksomhet mot nærmiljøet som mellomnivå mellom det offentlige og private, og at det skapes forutsetninger for utvikling av et meningsfylt liv på dette nivå
- 7) Vi krever at ressurser stilles til disposisjon for utdanning, forsknings- og utredningsarbeid som tar utgangspunkt i kvinnes situasjon og utføres av kvinner
Vi krever at kvinners beskrivelse av sin situasjon vies økt oppmerksomhet i massemedia

SLIK KAN VI STARTE

Kvinner som beboere:

- dann basisgrupper i boligområder for å utveksle erfaringer og utarbeide alternativer
- eksperimenter konkret med fellesarrangementer: omsorgringer, felles matlag, etc.
- arbeid i boligområdet for å få større innflytelse i beslutninger som vedrører bomiljø og boligpolitikk

Kvinner som planleggere:

- arbeid for at planer, utredninger og forskning redegjør for konsekvenser for kvinner
- ta utgangspunkt i dine egne og andre kvinners erfaringer
- still din viten til rådighet for beboergrupper

- støtt og vis lojalitet overfor andre kvinner på din arbeidsplass.
Søk samarbeid med andre kvinner i egen og andre sektorer i planleggingen

Kvinner som politikere

- krev at alle planer og utredninger redegjør for konsekvensene for kvinner
- støtt og skaff ressurser til eksperimenter for nye boformer og bofellesskap
- arbeid for økede bevilgninger til kvinneforskning
- støtt kvinneaksjoner

ET FORSØK PÅ VURDERING OG OPPSUMMERING

Hvis jeg skal vurdere konferansen isolert, vil jeg nok måtte si at det var et tiltak med omfattende ambisjoner, men at resultatet ble på et svært generelt nivå. Forarbeidet tok sikte på å unngå dette. En ganske fyldig dokumentksamling som skulle sikre et minimum av felles kunnskapsnivå hos alle deltakerne ble sirkulert. Det kom også fram av deltakerlisten, debatten og samtaler at forsamlingen tilsammen representerte et usedvanlig bredt spekter av kunnskaper, kompetanse og yrkeserfaring. Det viste seg allikevel at man snakket ut fra svært ulike referanserammer, noe som hadde å gjøre med ulike tradisjoner innen de nasjonale kvinneforsknings/planleggingsmiljøer, og forskjeller ut fra ulik yrkesbakgrunn: arkitekter, økonomer, samfunnsvitere og mange andre.

Som det vil framgå av dette referatet, ble derfor det umiddelbare resultat noen svært generelle formuleringer, som nok de fleste vil være enig i, men som knapt vil ryste noen nordisk regjering eller planleggingsinstitusjon.

Men konferansen var et første skritt i retning av å etablere et forum for diskusjon og kontakt. Man har samlet et stort antall interesserte og kompetente personer, som kan arbeide videre med de spørsmål som ble tatt opp. Selv om utgangspunktet for etableringen av Nordiske kvinners bygge- og planforum, og den arbeidsgruppen som var ansvarlig for dette arrangementet, var dominert av arkitekter, understrekte arrangørene at de er interessert i sterkere rekruttering fra folk som arbeider med planleggings-spørsmål ut fra en annen yrkesbakgrunn, særlig samfunnsforskere og

utøvende planleggere.

En konferanserapport vil foreligge i september. De som ønsker denne, og på annen måte er interessert i kontakt med planforumet for deltakelse i senere seminarer kan henvende seg til en av de norske kontaktpersonene:

Wenche Terjesen, Ankerveien 14a, 3133 DUKEN

Ragnhild Johansen Sund, Røtøppen, OSLO 7

Sigrun Kaul, Nobelsgt. 21, OSLO 2

RAPPORT FRA ARBEIDSSEMINAR I KVINNELITTERATURFORSKNING I DRØBAK 10.-13. JANUAR 1979

Av Åse Hiorth Lervik

Kvinnelige litteraturforskere holdt i år seminar i Drøbak som en fortsettelse av seminaret i Vikersund januar 1978. Det var ialt 27 deltakere, av dem en svensk, en dansk, en islandsk og en amerikansk. Seminaret var lagt opp med innledninger, dels som rapporter om igangværende forskningsprosjekter, dels i tilknytning til tekster, dels over prinsipielle spørsmål, og med diskusjoner i plenum og i mindre grupper. Som særskilt emne var valgt "Kvinner og galskap i litteraturen". Det var sendt ut atskillig arbeidsmateriale på forhånd, men noe av dette materialet kom dessverre nokså sent avgårde. Diskusjonene ble livlige, og programmet var kanskje litt for presset.

Flere av rapportene dreide seg om emner fra nokså fjern tid, og tok blant annet opp forholdet mellom historie, idehistorie og litteratur, kildenes pålitelighet, studiet av kvinnelige forfattere og av mannlige forfatters kvinneskikkelser i lys av tidens forestillinger, hermeneutisk problematikk i tolkning av fortiden. Synnøve des Bouvrie Thorsen snakket om sitt prosjekt om kvinnebildet i det greske drama, Else Mundal om kvinnebildet i norrøne formaldersagaer og riddersagaer, Eli Lindtner Næss om prosjektet "From Shakespeare's heroines to female characters in the Restoration plays: female images and views on women". For alle disse emnenes vedkommende gjelder det at kjennskapet til kvinnes faktiske stilling i perioden er mangelfullt, og det er tegn som tyder på at litteraturen ikke avbilder den reelle situasjon.

Diskusjonen etter disse innledningene kom blant annet til å dreie seg om hva som er tidsspesifikt og hva som er gamle gjengangere i motsetningene omkring kjønnes egenart.

Åse Hiorth Lervik innledet til diskusjon om vi trenger en kvinnelitteraturhistorie, og hvordan den i tilfelle skal være. Særlig i undervisningen savner man ofte en grei oversikts- og innføringsbok for kvinnelitteratur, og dette gjelder både norsk kvinnelitteratur og den europeiske tradisjonen. I de eksisterende litteraturhistorier har kvinnelige forfattere fått liten plass, og kan være uforstående behandlet. Deres bøker er ikke sett i forhold til deres situasjon

som kvinnelige forfattere eller til kvinnebevegelsen forøvrig. Mulige sammenhenger blir derved borte. Det var imidlertid mange prinsipielle innvendinger mot tanken på en egen kvinnelitteraturhistorie. En egen oversikt over kvinnelitteraturen vil kanskje føre til en enda sterkere isolasjon og til at offisielle fremstillinger kan forsmå kvinnelige forfattere med bedre samvittighet enn før. Grunnarbeidet for en slik litteraturhistorie mangler, det vi først og fremst trenger er monografier, hevdet noen. Dessuten er litteraturhistorie som vitenskapelig disiplin kommet i vanry. Det kom ikke til noen avklaring på dette punktet.

Foreløpig blir det satt i gang arbeid med å lage et biografisk og bibliografisk leksikon over norske kvinnelige forfattere. Registreringen skal utføres av studenter ved Statens bibliotekskole under faglig veiledning av Anne-Ma Hasund Langballe. Kari Skjønberg, Åse Hiorth Lervik og Elisabeth Aasen blir med i en styringsgruppe. Det er dessuten behov for et kartotek over igangværende forskning innen kvinnelitteratur - både hovedoppgaver, stipendiatforskning og annen forskning - og for en veiledning for studenter som vil skrive hovedoppgave innen kvinnelitteratur.

To økter var satt av til arbeid med tekster, Charlotte Perkins Gilman's "The Yellow Wallpaper", opplegg ved Irene Engelstad og Drude Daae von der Fehr og Svava Jakobsdóttirs "Kvinne ved spegel", opplegg ved Helga Kress. For begge novellers vedkommende var det dels arbeid i grupper ut fra bestemte spørsmål, dels innledninger og diskusjon i plenum, og i begge tilfelle kom plenumsdiskusjonene til å samle seg om metodiske og prinsipielle spørsmål i vel så høy grad som om den konkrete teksten.

Et viktig og vanskelig punkt i diskusjonen av begge disse novellene ble spørsmålet om det finnes en spesiell kvinnelig skrivemåte. Farene ved å gå inn et slikt begrep er at vi havner i en normativ vurdering som kan bli ganske begrensende for kvinnelige forfattere, dersom de skal få høre at noen av dem skriver i overensstemmelse med den ekte og naturlige kvinnelige skrivemåte, mens andre får høre at de etterligner menn. Det ble trukket fram mange eksempler på at kvinner skriver forskjellig, og det kan være en fordel, mente flere. Dette har selvsagt videre sammenheng med synet på forskjell og likhet mellom kjønnene i det hele tatt. Selv om det kan være et visst empirisk grunnlag for å hevde at kvinner ofte uttrykker seg mer

usikkert enn menn, prøvende og fullt av unnskyldninger, selvrettelser og forbehold, er det uheldig å hevde at dette er en "naturlig" kvinnelig uttrykksmåte. Styrken hos forfattere som Svava Jakobsdóttir og Märta Tikkanen ligger nettopp i at de kan sette disse kvinnelige uttrykksvaner til side og skrive djervt og klart, med en sikker holdning til stoffet, som også røper seg i ironien.

Tre innslag på seminaret var orienteringer om kvinneforskning i andre land. Ingvild Broch orienterte om "Women's Studies" ved University of California i Berkeley, der hun vårsemesteret 1978 fulgte en forelesningsrekke som ga en tverrfaglig introduksjon til kvinnestudier i humaniora og samfunnsfag. Det var tydelig at man la vekt på å gjøre dette kurset til en kombinasjon av fag og bevisstgjøring. Studentenes eget erfaringsmateriale ble utnyttet i undervisningen, og de ble oppfordret til å engasjere seg i kvinnepolitisk virksomhet utenom kurset. Women's Studies driver dessuten undervisning i metode og teori for viderekomne. Forholdet mellom kvinneforskning som fag og et kvinnepolitisk engasjement var også et av knutepunktene i den artikkelen som Susanne Fabricius hadde sendt ut på forhånd. Hun ga her en beskrivelse av splittelsen i den danske kvinneforskning som speil for en politisk splittelse og en uenighet om hvor sterk den politiske binding skulle være. Ut fra dette diskuterte vi likheter og forskjeller ved situasjonen i de skandinaviske land. Et felles problem er at den dårlige økonomi ved universitetene særlig rammer de yngre forskerne, som kvinnene hovedsakelig hører til.

Birgitta Holm orienterte om det svenske kvinnelitteraturprosjektet, som har en tidsbegrenset bevilgning fra det svenske forskningsrådet. Det består av delprosjekter, som til sammen skal gi mønsterundersøkelser og idealtyper for forskning i kvinnelitteratur. Til de enkelte punktundersøkelsene er derfor knyttet teoretiske og metodiske overlegninger. Definisjoner, terminologi og begrepsdannelse skal være felles. Birgittas eget delprosjekt vil, med utgangspunkt i Fredrika Bremer, kartlegge noen kvinnelige forfatters bidrag til romanenes utvikling i Sverige ved å undersøke brytningen mellom kvinnelig erfaring og litteraturen som etablert mannlig medium. Mens Goldmann og Lukacs m.fl. definerer romanen som et individs utviklingshistorie, skriver kvinnene ofte om en familie, og det er et

spørsmål om vi her har en kvinnetypisk romangenre.

Mot dette innvendte de norske deltakerne at hos oss er familieromanen ikke minst blitt dyrket av mannlige forfattere - Kielland og Lie - samtidig som kvinnelige forfattere har skrevet individsentrerte romaner (Alberte-trilogien). En komparativ analyse burde kunne ta for seg spørsmålet om menn og kvinner skriver forskjellig om familielivet, eller om det finnes typiske forskjeller mellom individsentrerte romaner skrevet av menn og av kvinner. Her igjen støter vi på det risikable ved å generalisere ut fra noen få eksempler.

Seminaret resulterte også i et utadrettet tiltak. Fra Nordisk Råds litteraturpris ble innstiftet i 1962 og fram til i år er denne prisen bare blitt gitt til mannlige forfattere, og det har bare sittet menn i bedømmelseskomiteen. I år var det fra samtlige nordiske land bare mannlige forfattere nominert til prisen. Vi ser dette som et utslag av mannsdominansen i de litterære institusjoner, og ble enige om å opprette og dele ut en alternativ litteraturpris til en kvinnelig forfatter. Pengene ble skaffet ved en innsamling som startet i Drøbak og varte fram til 20.februar, da prisen ble overrakt til Märta Tikkanen for hennes diktsamling Århundradets Kärlekssaga. Ialt kom det inn 64.408 norske kroner.

Vi avsluttet seminaret i Drøbak med å drøfte planer framover. Det var enighet om at dette tverrfaglige nasjonale miljø for kvinne-litteraturforskning er meget verdifull, og vi ønsker å fortsette med årlige samlinger og holde kontakten innimellom ved lokalt gruppearbeid og ved utveksling av informasjon gjennom nyhetsbrev.

Vi takker Rådet for humanistisk forskning for den økonomiske støtte til seminaret.

Rapporten er noe forkortet.

NORDISK KONFERANSE OM KVINNEFORSKNING I DE HUMANISTISKE FAG,
HURDALSJØEN HOTELL, 7.-10.MAI 1979

I dagene 7.-10.mai i år ble det holdt en større nordisk konferanse om kvinneforskning i de humanistiske fag på Hurdalsjøen Hotell. Omkring 70 personer deltok på konferansen, som ble arrangert av Nordisk Samarbeidsnemnd for humanistisk forskning - NOS-H, med Rådet for humanistisk forskning, NAVF som sekretariat og praktisk arrangør.

Bakgrunnen for konferansen var et vedtak i Samarbeidsnemnden i mars 1977 om å se nærmere på behovet for tiltak som kunne fremme kvinneforskning innenfor de humanistiske fag. Som et første skritt i et slikt arbeid anbefalte NOS-H i september samme år overfor de nasjonale forskningsråd at det skulle arrangeres en nordisk konferanse om kvinneforskning i de humanistiske fag våren 1979.

Konferansen, der samfunnsvitenskapene også var representert, hadde flere formål:

- en skulle diskutere vitenskapsteoretiske og metodiske problemer av generell interesse for humanistisk kvinneforskning
- en skulle drøfte fagspesifikke emner, med utgangspunkt i presentasjon av ulike forskningsprosjekter/områder
- en skulle drøfte mulige nordiske samarbeidstiltak

Følgende innledningsforedrag ble presentert:

Om den prinsipielle problemstilling "vitenskap og engasjement":

Universitetslektor Kari Wærness, Universitetet i Bergen:

"Dilemmaer i kvinneforskningen"

Professor Ragnar Holte, Uppsala Universitet:

"Kan jämställdhetsforskning vara objektiv?"

Om teori- og metodeproblemer:

Professor Claes-Christian Elert, Umeå Universitet:

"Metoder och problem i studiet av språk och kön"

Førsteamanuensis Ida Blom, Universitetet i Bergen:

"Kvinneforskning - en metodisk-teoretisk revolusjon?"

Presentasjoner av forskningsprosjekter/områder:

Professor Gunnar Qvist, Gøteborg Universitet:

"Kvinnofrigjøringen under industrialismen"

Forskningsstipendiat Anne Wichstrøm, Universitetet i Oslo:

"Norske kvinnelige malere 1850-1890, kår og karriere"

Kandidatstipendiat Susanne Fabricius, Odense Universitet:

"Kvindelig, kvindebevissthed. Om modsigelser i den borgerlige kvindebevissthed i Danmark ca. 1895 - 1920".

Docent Marja-Liisa Swantz, Helsingfors Universitet:

"Forskning om kvinnans ställning i utvecklingsländerna"

Arbeidet på konferansen foregikk dels i plenum dels i arbeidsgrupper.

Vi skal ikke komme nærmere inn på dette, bare nevne noen av de viktigste temaene som ble tatt opp i avslutningsdebatten. Det vil foreligge konferanserapport i løpet av høsten.

Forslaget om å opprette et felles nordisk sekretariat for kvinneforskning på tverrvitenskapelig basis fikk bred støtte. Forsamlingen uttrykte også ønske om å få i stand et informasjonsblad som kunne gi løpende orientering om det som foregår innenfor dette området i Norden. Utgangspunktet for denne del av diskusjonen var forslaget om et nordisk vitenskapelig tidsskrift for kvinneforskning. Det ble kjent på konferansen at en gruppe kvinnelige forskere knyttet til Forum for kvinnelige forskere og kvinneforskning ved Universitetet i Lund i øyeblikket arbeider for å skaffe økonomisk støtte til et slikt kvinnevitenskapelig tidsskrift. En ble derfor enig om i første omgang å gå videre med planene om et informasjonsblad og heller la tidsskrift-tanken hvile. Det bør understrekes at det fra konferansedeltakernes side ble satt som forutsetning for evt. framtidige tiltak at disse ble satt i verk på bred interfakultær basis, og ikke ble begrenset til å representere humanistisk kvinneforskning alene.

Spørsmålet om registrering av igangværende forskningsprosjekter etter et felles system ble også drøftet. Det ble anbefalt å arbeide videre med dette, slik at forskere som arbeider innenfor samme felt lettere kan vite om hverandres arbeider. Videre var det enighet om å presse på universitetene for å gjøre kvinneemner og kjønnsrolleproblematikken til del av det obligatoriske pensum innenfor de forskjellige fag. Behovet for flere fast ansatte kvinner i

undervisning og veiledning ved universitetene ble trukket fram.
Det var samtidig et klart ønske om at forskningsrådene må prioritere
kvinneforskning.

Arrangementskomiteen for konferansen - med professor Åse Hiorth
Lervik som forkvinne - skal arbeide videre med de forslag som kom
fram i løpet av dagene på Hurdalssjøen, for i neste omgang å
presentere dem for NOS-H.

NG

KVINNEFORSKNING BLIR PRIORITERT OMRÅDE I DANMARK

I forrige nummer av Nytt om Kvinneforskning så vi hvordan svenske kvinneforskere er i ferd med å organisere seg innenfor universitetsmiljøene. Hva er mer naturlig enn å kikke nedover til Danmark for å se hva som skjer med dansk kvinneforskning for tida.

Først litt historikk. I april 1978 ble det første landsomfattende tverrvitenskapelige seminar om kvinneforskning i Danmark holdt på Sandbjerg slot i Sønderjylland. Seminaret ble arrangert av kvinneforskningsgruppa ved Aalborg Universitetscenter og fikk økonomisk støtte av Statens samfundsvidenskapelige forskningsråd (SSF)*. Det var for øvrig første gang at forskningsrådet støttet kvinneforskningsmiljøer, og ikke bare individuelle prosjekter.

Betydningen av kvinneforskning som forskningsområde har nå fått sin offisielle markering ved at Statens humanistiske forskningsråd (SHF) over en treårsperiode har avsatt 1,2 mill. kroner til fremme av kvinneforskningen i Danmark. For hvert av budsjettårene 1980, 1981 og 1982 er det avsatt kr. 400.000,- til kvinneforskning, som med dette har rykket opp blant de høyt prioriterte områder innenfor humanistisk forskningsrådstøttet forskning. 3-års bevilgningen betyr at flere forskere nå får mulighet til å gjennomføre pågående forskningsprosjekter og ta opp nye emner innenfor feltet.

Som en opptakt til arbeidet i den kommende treårsperiode vil det i begynnelsen av 1980 bli holdt et seminar - for å få et overblikk over forskning som er i gang og for å diskutere hvilke områder som særlig fortjener oppmerksomhet og økonomisk støtte i tida framover. Forberedelsene til seminaret skjer i samarbeid med det samfunnsvitenskapelige forskningsrådet, som i disse dager drøfter om kvinneforskning bør bli prioritert område også innenfor samfunnsvitenskapene.

* Boka Kvindeforskning i Danmark, Forskningsrapport, Aalborg Universitetsforlag 1978, er en oppsummering og videreføring av diskusjonene på Sandbjerg-seminaret. Boka inneholder også en beskrivelse av kvinneforskningsmiljøer og -prosjekter ved universitetene og enkelte andre steder, samt et par konkrete eksempler på hva kvinneforskning kan være. Boka kan bestilles fra: Aalborg Universitetsforlag, AUC, Postbox 159, 9100 Aalborg

KONTAKTADRESSER FOR KVINNELIGE FORSKERE OG KVINNEFORSKNING I DANMARK

KØBENHAVN:

Kirsten Jørgensen

Center for Udviklingsforskning
Ewaldsgade 7-9
2200 København N
Tlf. 01/39 56 00

Tinne Vammen

Historisk Institut
Københavns Universitet
Bispetorvet 1-3
1167 København K
Tlf. 01/15 21 66

AALBØRG:

Beth Juncker

Storgruppe 7801
Fibigerstræde 5
Aalborg Universitetscenter
Tlf. 08/15 91 11, lok. 388
Eller:
Institut for sprog, kommunikation
og kulturhistorie
Aalborg Universitetscenter
Postbox 159
9100 Aalborg
Tlf. 08/15 91 11

Birte Siim

Det samfundsvidenskabelige fællesforløb
Langagervej 2
Aalborg Universitetscenter
Postbox 159
9100 Aalborg
Tlf. 08/15 91 11, lok. 229
Eller:
Institut for Samfundsudvikling og Planlægning, Fibigerstræde 11
Aalborg Universitetscenter, Postbox 159, 9100 Aalborg
Tlf. 08/15 85 22, lok. 135

ÅRHUS:

Drude Dahlerup

Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet
8000 Århus C
Tlf. 06/13 01 11

Vibeke Adler

Psykologisk Institut
Aarhus Universitet
Asylvej 4
8240 Risskov
Tlf. 06/17 55 11

ODENSE:

Bente Rosenbech

Sct. Knudsgade 43 (privat adr.)
5000 Odense
Tlf. 09/13 63 47

Jette Gade Madsen

Lisas Allé 1 (privat adr.)
5250 Odense SV

ROSKILDE:

Karin Raahauge

Signe Arnfred

Roskilde Universitetscenter
Postbox 260
4000 Roskilde
Tlf. 03/36 36 11

THE CANADIAN RESEARCH INSTITUTE
FOR THE ADVANCEMENT OF WOMEN (CRIAW)

by

Susan Clark

The Canadian Institute for the Advancement of Women / L'institut canadien de recherches pour l'avancement de la femme was founded in April 1976 as a response to International Women's Year. It was believed that most of the projects undertaken by the government and other groups for IWY were intended to be only one-year projects and that there would be little continuation of the work undertaken during 1975 or indeed, any group which would encourage and promote its development. CRIAW, therefore, was established, in the words of the founding committee, to act as a coordinator, stimulator, facilitator, initiator and disseminator of research about women's experience in Canada. Clearly, the Institute was setting itself a very considerable task in its aim to develop a national organization with such comprehensive research interests. Nevertheless, its fundamental concern is with research about women's experience since CRIAW does not lobby governments or organizations for changes in social policies or legislation. Rather, it is hoped that by encouraging research and disseminating the findings this will make information available to those groups which are directly involved in social action and thus facilitate the advancement of women in this way.

CRIAW is a membership based organization such that its survival depends on people taking out membership in the Institute. At present, there are about 700 members with membership fees set at \$10.00 a year for individuals and \$100.00 a year for institutions. In accordance with the initial guidelines it is hoped that in the next few years the membership will be sufficiently large such that all the administrative costs of the Institute will be paid from the members' fees leaving money from alternative sources eg. governments, private foundations and donors, for the active encouragement and dissemination of research.

The Institute has an office in Ottawa from which most of the Institute's work is directed. Until this autumn, we have relied very heavily on volunteer and part-time help and are only now in a position to hire some full-time and more permanent staff. We will, however, continue to rely very significantly on volunteer support since the Board of Directors, which is ultimately responsible for the Institute, is a volunteer board elected from the membership. The board consists of 18 people elected such that there is at least one representative from each province and territory as well as additional members at large. Meetings of the board are held at least once a year and it is here that policy guidelines are set, decisions on new projects are made and ways of promoting the Institute's work are discussed. Provincial representatives are also responsible for encouraging people to join CRIAW and for coordinating local projects such as a series of lectures, television programs or workshops, which bring the work of the Institute to the attention of the public and help disseminate research findings. Working with the Board is a series of committees responsible for specific concerns such as publications and fund raising.

One of the most important current projects is, in fact, fund raising since we are attempting to raise sufficient money to establish permanent research funds. To date, only small grants of \$2,000.00 each have been awarded as start-up grants for particular projects. But the provision of research grants is an essential and fundamental part of the Institute's program and consequently money is being sought from private organizations and individuals. Over the past couple of years other projects have been undertaken to promote the Institute's goals. Last summer, for instance, students in several provinces were hired to interview local women's groups in order to learn about the sorts of information and research these groups need to promote their goals. It is hoped that the Institute can be of service here in bringing together people with specific skills and expertise in conducting research and those people who have particular research needs.

Perhaps the largest project which the Institute has so far conducted is the publication of *Women and Work: an Inventory of Research*. This 85 page publication is an extensive index of the research on

working women in Canada which has been conducted by governments, organizations and individuals. The inventory is useful to anyone interested in learning about what research has been done on the various topics encompassed by the very broad heading of women and work. It also demonstrates very clearly those areas about which we know virtually nothing. Consequently, it is expected that the publication of the inventory will also act as a spur to further research.

Although the Institute publishes a newsletter in order to keep members informed about its activities perhaps the most important contacts are made between members at the annual general meeting. This meeting is partly a business meeting, but is also combined with a conference where research papers are presented and workshops organized. Last year's conference, held from November 9th - 11th 1978 in Quebec City, took Women and Health as its theme. Around 300 members attended the conference, about 35 of whom gave some form of paper or presentation. Although it is undoubtedly the case that the largest single group of women giving papers come from universities and colleges, we ensure that researchers and policy makers from governments are also represented on the program along with researchers from private industry, from women's groups which are more concerned with social action than pure research and from women who are essentially private scholars. This mixture of interests is encouraged in order to facilitate exchanges between those who might be labelled "the doers" of research and those who could be called "the users". The two conferences we have held to date have been very lively affairs reflecting the broad range of research on women, whether in the social sciences, the natural sciences or the humanities, and the need for women to be able to meet and to talk about their research or research needs. The papers from the 1977 conference were published in a special edition of *Atlantis* (vol. 3, no. 2, part II, spring 1978) and it is expected that the papers from last year's conference will be published in a similar special edition. (*Atlantis* is an interdisciplinary scholarly journal which publishes research on women and has a primarily Canadian focus.)

And what of the future? The Institute is currently moving into its third year of operation. It has grown from a private idea developed by a small group of women to a public organization which has undertaken several successful projects. The need for an organization which can act to coordinate, facilitate and disseminate research about women has been amply demonstrated but we would be naive to think that the growing pains are over. The Institute continues to face very significant problems, not the least of which is financial support. But commitment to CRIAW by all those involved is very high and we can only anticipate continued growth and involvement in all aspects of research on women.

Susan Clark
Dept. of Sociology & Anthropology
Mt. St. Vincent University
Halifax, N.S., Canada

Copies of Women and Work: an Inventory of Research are available from CRIAW/L'ICRAF, Suite 415, 151 Slater street, Ottawa, Canada. K1P, 543, price \$4.00 (Canadian).

Atlantis: a Women's Studies Journal is published twice a year and is available from Atlantis, Box 294, Acadia University, Wolfville, N. S., Canada. Overseas subscription rates: \$10.00 (Canadian) for individuals, \$15.00 (Canadian) for institutions. Copies of specific issues eg. the papers of the 1977 CRIAW conference are available at \$5.00 (Canadian) per issue.

KVINNER - FORSKNING - UTVIKLING

Den sterke veksten i kvinneforskningen de seinere år har nesten utelukkende tatt utgangspunkt i norske kvinners levetilstand. Svært få prosjekter er opptatt av kvinners stilling i andre samfunn og kulturer. Og innenfor det omfattende nettverk av kvinneforskere som etterhvert er bygget opp, finner vi mindre enn en håndfull representanter for forskningsmiljøer i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Det er for så vidt ikke underlig at det er slik. Det tar tid å bygge opp et forskningsområde - og den nyere kvinneforskningen har ingen lang tradisjon å se tilbake på. Manglende innsats innenfor u-landsrelevant forskning er heller ikke noe som gjelder spesielt for kvinneforskningen. Tvertimot, det er et forhold som vel må sies å karakterisere norsk samfunnsforskning generelt. En forsvinnende liten del av de ressurser som kanaliseres årlig til forsknings- og utviklingsarbeid går til utenomeuropeiske studier. Dette skjer ikke så mye fordi slik forskning taper i kampen om forskningsmidler, men snarere fordi vi har få livskraftige forskningsmiljøer som kan stimulere fram forskere med interesse for slike emner.

Spørsmålet om i hvilke former en økt forskningsinnsats på dette området bør skje, drøftes nå ikke bare innenfor forskningsmiljøene, men også i fora der bistandspolitik og utenriksspørsmål står på dagsordenen. Behovet for slike diskusjoner tvinger seg fram både ut fra ønsket om å styrke norsk forskningskompetanse og som en følge av utviklingslandenes krav om større andel i den samlede vitenskapelige og teknologiske kunnskap som menneskeheten rår over. I forberedelsene til FNs konferanse om vitenskap og teknologi for utvikling som finner sted i Wien i august i år, har utviklingslandene lagt fram konkrete krav på dette området. De krever at industrilandene skal bruke 10% av sine forsknings- og utviklingsmidler til u-landsrelevant forskning, og at slike midler særlig skal gå til forskning som utføres i u-landene. Utviklingslandene oppfordrer også til at det blir opprettet kontakter mellom forskningsinstitusjoner i i-land og u-land og stiller krav om at de nasjonale forskningsorganer i industrilandene skal gi høy prioritet til forsknings- og utviklingsprosjekter som tar utgangspunkt i utviklingslandenes egne behov.

Dette er omfattende krav som vil medføre store endringer i det norske forskningsbildet dersom de blir tatt til følge. Uansett hvilke oppfølginger som skjer på det forskningspolitiske plan, er det viktig for oss å tenke gjennom

hva slags forskning en slik økt innsats bør føre til og hvilke samarbeidsformer vi som kvinneforskere bør prøve å få til med forskningsmiljøer i andre deler av verden. Som kjent ble spiren til en slik diskusjon lagt på sekretariatets u-landsseminar på Gran i desember i fjor.

Nytt om kvinneforskning har til nå brakt lite nytt om aktiviteter og miljøer utenfor vårt eget lille nordiske hjørne. Vi synes tida nå er inne til å bygge opp mer systematiske kontakter med forskere og forskningsmiljøer i andre deler av verden og inviterer alle som har noe å bidra med i dette arbeidet til å spre sine erfaringer gjennom bladets spalter. Som et første bidrag til en slik løpende orientering tar vi i denne omgang med en del informasjon om begivenheter, institusjoner o.l.som vi tror kan være nyttig lesning for alle med interesse for forskning om kvinner og utvikling.

NG

AFRICAN TRAINING AND RESEARCH CENTRE FOR WOMEN (ATRCW)

(knyttet til FNs økonomiske kommisjon for Afrika)

P.B. 3001, Addis Abeba, Ethiopia

Kontaktperson: Dr. Nancy Hafkin

ASSOCIATION OF AFRICAN WOMEN FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT (AAWORD)

Kontaktperson: Marie Angélique Savané

66, BD de la Republique, BP 11007 CD Annexe, Dakar, Senegal

FNs FRIVILLIGE FOND FOR FNs KVINNETIÅR

FNs frivillige fond for kvinnetiåret ble opprettet av FNs generalforsamling i forlengelsen av det Internasjonale kvinneåret 1975. Fondets midler går til utviklingsprosjekter i ulike deler av verden og har kvinner som uttalt målgruppe.

Kontaktperson: Daglig leder av fondet, Margaret Snyder

The Voluntary Fund for the United Nations Decade for Women

Centre for Social Development and Humanitarian Affairs

Room DC-1002, 1 United Nations Plaza, New York 10017

PACIFIC AND ASIAN WOMEN'S FORUM

Kontaktperson: Kamla Bhasin

4A Bhagwandas Road, New Dehli 110 001

Første indiske kvinnetidsskrift: Manushi

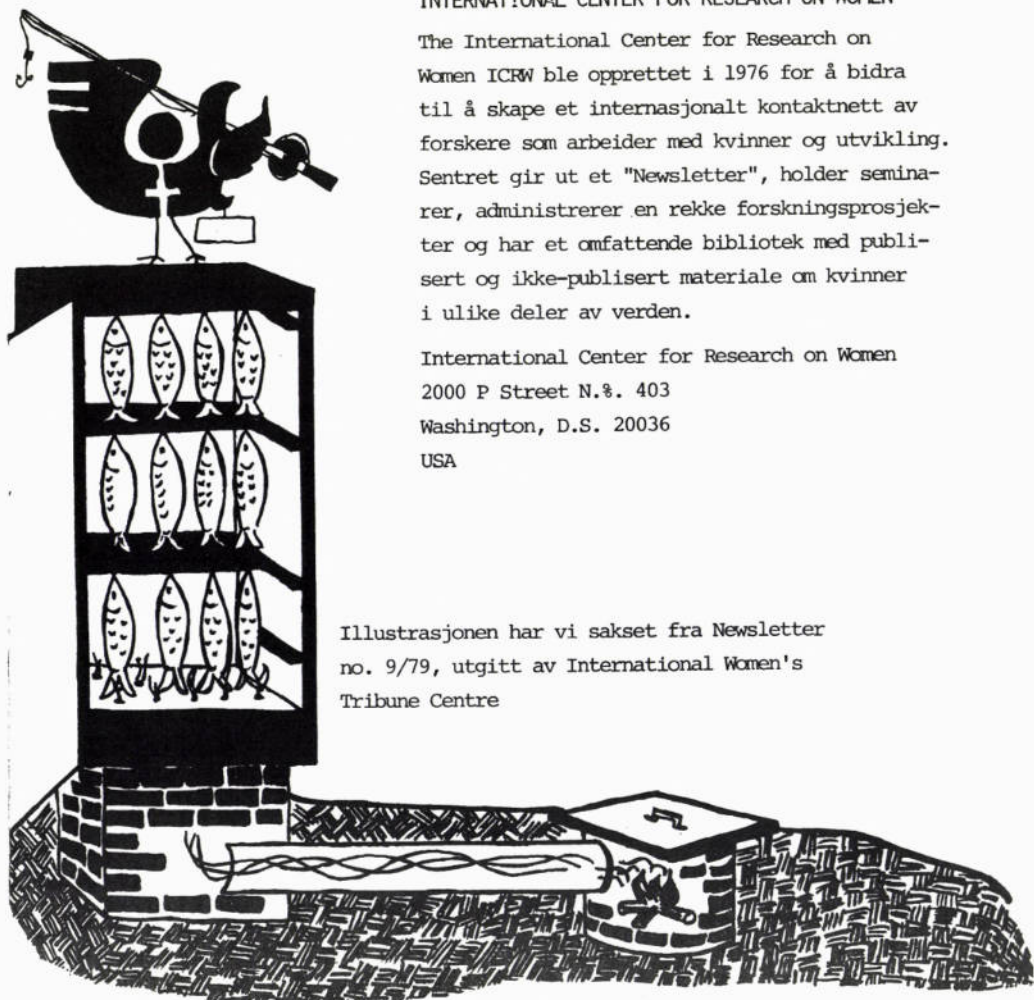
Nizamuddi East, New Dehli 110 013

INTERNATIONAL CENTER FOR RESEARCH ON WOMEN

The International Center for Research on Women ICRW ble opprettet i 1976 for å bidra til å skape et internasjonalt kontaktnett av forskere som arbeider med kvinner og utvikling. Sentret gir ut et "Newsletter", holder seminarer, administrerer en rekke forskningsprosjekter og har et omfattende bibliotek med publisert og ikke-publisert materiale om kvinner i ulike deler av verden.

International Center for Research on Women
2000 P Street N.E. 403
Washington, D.S. 20036
USA

Illustrasjonen har vi sakset fra Newsletter
no. 9/79, utgitt av International Women's
Tribune Centre

ISIS

WOMEN'S INTERNATIONAL INFORMATION AND COMMUNICATION SERVICE

ISIS er et ressurs- og dokumentasjonssenter knyttet til den internasjonale kvinnebevegelsen. Det ble opprettet i 1974 og har som formål å samle materiale fra kvinnegrupper og gjøre det tilgjengelig for andre kvinner.

ISIS International Bulletin som kommer ut fire ganger i året, presenterer teoretisk og praktisk informasjon fra kvinner som arbeider for sosial og politisk endring. Den inneholder alltid oversikter over kildemateriale og over kvinnegrupper i ulike deler av verden.

ISIS Resource Guides tar opp spesielle temaer til mer dyptgående behandling.

ISIS koordinerer The International Feminist Network, et kommunikasjonsnettverk som kvinner kan ta i bruk for å mobilisere internasjonal støtte for hverandre.

Nærmere opplysninger om ISIS kan en få ved å skrive/ringe til

ISIS

ISIS

Via della Pelliccia 31

P.O.Box 301

00153 ROMA, Italia

CH-1227 Carouge/Geneva, Sveits

Tlf: 06/580 82 31

Tlf: 022/43 40 22

ISIS International bulletins - hittil utkommet:

- No. 1 The International Tribunal on Crimes Against Women (Brussels), March 1976, Testimonies from over 30 countries
- No. 2 Women in the Daily Press, October 1976. An analysis with resources
- No. 3 Women in Liberation Struggles, April 1977. Almost entirely from Third World sources and a variety of political movements
- No. 4 Battered Women and the Refuge, July 1977. Brings together most of the current resources on women battering and the initiative taken by the women's movement
- No. 5 Feminism and Socialism, Part I, October 1977. Reports from two international feminist conferences held in June 1977
- No. 6 Feminism and Socialism, Part II, Winter 1977/78. Articles from five continents, and extensive annotated resource on women and socialism
- No. 7 Women and Health, Part I, Spring 1978. Who controls health, who controls reproduction
- No. 8 Women and Health, Part II, Summer 1978. Health initiatives from around the world

- No. 9 Women in Southern Africa, Autumn 1978
No.10 Women workers, Winter 1978/79
No.11 Women, land & food production, Spring 1979

Tegningen er sakset fra Bulletin no. 11/79

ISIS Resource Guides - hittil utkommet:

BOTTLE BABIES: a guide to the baby foods issue, dealing with the impact of multinational companies' sales techniques on women and children in the Third World: the dangers involved in the sale and use of powdered baby milk and feeding bottles. Available in English, French and German from ISIS Switzerland, price US\$ 3.00

RESOURCE GUIDE ON WOMEN IN DEVELOPMENT (in preparation): This Guide raises the questions about the concepts of the "integration of women in development" and presents a picture of what women themselves think of development, using material coming directly from women in developing countries.

PUBLIKASJONER INNKOMMET TIL REDAKSJONEN

Hovedoppgaver, magistergradsavhandlinger

Janneke van der Ros Schive, KVINNEREPRESENTASJON I KOMMUNESTYRENE,
barrierer og muligheter
Hovedoppgave i Statsvitenskap, Univ. i Oslo, 1979

Rapporter, notater, oversikter

UNITAR, Working Paper Series, 1979:

- No. 1 - "The New International Order and United Nations Conference
Politics: Science and Technology As An Issue Area" by
Volker Rittberger
- No. 2 - "Technological Autonomy and Delinking in the International System:
An Alternative Economic and Political Strategy for National
Development" by Ward Morehouse
- No. 3 - "A preliminary Assessment of National Papers As A Basis for UNCSTD
Conference Programming" by Jürg Mahner
- No. 4 - Financing the Development of Science and Technology In the Third
World" by Francisco R. Sagasti

"The Dilemma of Women: Homemaking vs. Career?", Aspen Institute Berlin, 1978

"The Changing Roles of Women and Men in the Family and in Society,
Aspen Institute Berlin, 1979

"Women in the GDR", 100 years of August Bebel's "Women and Socialism",
Dresden, 1978

"Kvinnohistoriskt Arkiv" - Förteckning över nyutkommen litteratur, 1979:1,
Göteborg Universitetsbibliotek

"Amning i Norge" - En utredning om sosiale og praktiske betingelser for
amning. Forslag til tiltak som bør iverksettes for å øke amning.
Sosialdepartementet, 1978

"Arbeidsmarkedsvirkninger av økonomiske strukturendringer" ved Rolf J.
Brunstad og Birgit H. Jevnaker. Arbeidsrapport nr. 21, Industri-økonomisk
Institutt, 1978

"Samarbeid i Østergjy-industrien" ved Lars Mjøs og Birgit H. Jevnaker.
Arbeidsrapport nr. 22, Industri-økonomisk Institutt, 1978

"Massemedia og Likestilling" ved Lisso Ørvad Andersen og Elisabeth Korsgaard.
Nordiska ministerrådets sekretariat i Oslo, 1978

Kvinnerett. "Fra husmorrettens spesielle del: Folketrygdens regel om forhøyet hjelpestønad til funksjonshemmede barn" ved Tove Stang Dahl. Kvinnerettslige studier nr. 6. Universitetet i Oslo, 1979

"En kritisk redegjørelse for Fredrik Barths entreprenør- og sfære-teorier med et forsøk på en anvendelse af disse på studiet av markedskvinder i Vestafrika, med spesielt henblik på en vurdering af markedskvindernes nuværende rolle og deres placering og muligheder i udviklingsprosessen" ved Kirsten Jørgensen. CDR Paper D. 79.5. Centre for Developmental Research, København, 1979

"The importance of drinking-water projects to rural population with special reference to women" ved Kirsten Jørgensen. Project Paper D.79.8. Centre for Developmental Research, København, 1979

"Nettverksmobilisering, utmarsj eller psykiske problemer". Om kvinner, bomiljø og psykisk helse, av Bernt Krohn Solvang, Agder distriktshøgskole, 1979

"Yrkesaktives arbeidsforhold - Noen aktuelle problemstillinger og databehov" ved Gunvor Iversen, 1977

"Fragmenter av Norske Kvinders Livsløb" ved Annemette Sørensen. Notat nr. 20 i Notatserie fra Yrkeshistorieprosjektet, INAS, 1979

"Forskning för jämställdhet". Rapport från ett symposium. Red.: Gunn Johansson. Människan och arbetslivet RJ 1979:3, Riksbankens Jubileumsfond. Vi gjengir innholdsfortegnelsen i rapporten:

Förord

Assimilering i manssamhället eller kvinnokamp för et annorlunda samhälle (ett samtal mellan Rita Liljeström och Berit Rollén)

Förslaget til lag om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet (Anna Christensen)

Jämställdhet - en fråga om arbetsgemenskap snarare än om forskningsbehov (Göran Johansson intervjuad av Lena Askling och Elon Johansson)

Vad hindrar förändring och varför är missnöjet inte större? (Marianne Millgård och Berit Rollén)

Om könsjämställdhetsforskning (Gunnar Quist)

Forskning inrettet mot betingelser for likestilling: Kvinner som initiativtakere og entreprenører i virksomhet utenfor den private sfære (Bjørge Aase Sørensen)

Kvinnens arbeidslivsatferd - fra elendighetsforskning til frigjøringsforskning (Kari Wærness)

Forskning för jämställdhet - några framtida utvecklingslinjer (Gunnela Westlander)

Forskning för jämställdhet - förslag från en "praktiker" (Bessie Wikander)
Kommentarer
Rapporter från gruppdiskussion - Förslag till forskningsinsatser
Referenser
Symposiedeltagare
Områdesgruppen "Människan och arbetslivet" 1975-1978
Områdesgruppen för jämställdhetsforskning 1979-

Tidsskrifter

Kari Elisabeth Børresen: Male-Female, a Critique of Traditional
Christian Theology. TEMENOS, Studies in Comparative Religion,
University of Turku, Finland, 1977
Journal of the Anthropological Society of Oxford, JASO Oxford, 1979
HERIHA nr. 2, 1979. Att forska är att fråga och ifrågasätta. Stockholm
Praxis 39, nr. 2/3, 1979. Skole-skolebevegelse-sosialdemokrati i
Skandinavia. Oslo
Bidrag, Bevidsthedssociologisk Tidsskrift, nr. 8, Kvindebidrag, Kvinde-
uddannelse, Kvindepædagogik, Kvindehistorie. Odense, 1979
Women's Research and Resources Centre Newsletter, no. 3, 1979. London
SIGNS, Journal of Women in Culture and Society, Volume 4, no.3, 1979. The
University of Chicago Press. Til orientering gjengir vi innholdet
i dette nummeret:
Editorial
Two movements in Pursuit of Equal Employment Opportunity, Donald
Allen Robinson
The Sentimentalists: Promise and Betrayal in the Home, Mary Kelley
Sappho and Her Social Context: Sense and Sensuality, Judith P.
Hallet
Romantic Sensuality, Poetic Sense: A Response to Hallett on
Sappho, Eva Stehle Stigers
Is Flesh Advisable: The Interior Theatre of Gertrude Stein,
Elisabeth Fifer
The Salon of Natalie Clifford Barney: An Interview with Berthe
Cleyrergue, Gloria Feman Orenstein
THE NEW SCHOLARSHIP: REVIEW ESSAYS:
Anthropology, Rayna Rapp
Literary Criticism, Sydney Janet Kaplan
Women's Depiction by the Mass Media, Gaye Tuchman

REVISIONS/REPORTS:

The Dialectics of Black Womanhood, Bonnie Thornton Dill
Women in Positions of Authority: A Case Study of Changing Sex
Roles, Sharon S. Mayes

BOOK REVIEWS:

Sex and Class in Latin America edited by June Nash and Helen Icken
Safa. Ximena Bunster B.

Men and Women of the Corporation by Rosabeth Moss Kanter.
Cynthia Fuchs Epstein

*The Bonds of Womanhood: "Woman's Sphere" in New England, 1780-
1835* by Nancy F. Cott. Gerda Lerner

*Le Paradis des Femmes: Women, Salons, and Social Stratification
in Seventeenth-Century France* by Carolyn C. Lougee.
Sarah Hanley Madden

Women in Changing Japan edited by Joyce Lebra, Joy Paulson and
Elisabeth Powers. Yoriko Meguro

*Penelope's Web: Some Perceptions of Women in European and Canadian
Society* by N.E.S. Griffiths. Alison Prentice

United States Notes

International Notes

LETTERS/COMMENTS:

Some International Perspectives on Sex Differences In Education,
Elinor G. Barber

Comment on Sheila Delany's "Review of *The Order of the Rose: The
Life and Times of Christine de Pisan*" Susan Groag Bell

Comment on Sheila Delany's "Review of *The Order of the Rose: The
Life and Times of Christine de Pisan*" Arlyn Diamond

A Response to Bell and Diamond, Sheila Delany

ARCHIVES:

The World Center for Women's Archives, 1935-1940, Anne Kimbell
Relph

Notice to Contributors

Tidsskrift for samfunnsforskning, nr. 2/1979, Universitetsforlaget.

I dette nummeret finnes oversikt over kvinnerelevante hovedfags-
oppgaver og magistergradsavhandlinger i sosiologi og sosialantro-
pologi ved universitetene i Bergen, Oslo og Trondheim i 1978.

Disse gjengis her:

- Bjørø, Kirsten: Fiskehushold, økonomisk tilpasning og kvinnearbeid - en undersøkelse fra et øysamfunn på Helgelandskysten (cand.sociol.-Oslo)
- Brandt, Ellen Carine: Kvinner i butikk. En sosiologisk undersøkelse av ekspeditriseyrket (cand.sociol.-Oslo)
- Grennes, Ragnhild: Verdien av husmorens arbeid - for kjærlighet eller penger? (cand.sociol.-Oslo)
- Grue, Lars: Arbeidsdelingen i familien. En analyse med utgangspunkt i prosjektet om ektefelleledet arbeidstid (mag.art. Oslo)
- Hovden, Kjersti: Enslige personer - hvem er de og hvordan bor de? (cand.sociol.-Oslo)
- Kaul, Hjørdis: Mellom mann og maskin (mag.art. - Trondheim)
- Kjølørød, Lise: Lokalsamfunn og kvinnearbeid i endring (mag.art.-Oslo)
- Lavik, Randi Kristin: Holdning til handling. Hvordan kvinner og menn orienterer seg til innkjøpsvirksomheten (cand.sociol. Oslo)
- Nicolaysen, Berit: Kjønn som politisk ressurs. Om kvinners og menns vilkår for rekruttering til og representasjon i et bystyre (cand.philol.-Trondheim)
- Egeberg, Inger Gunda: Industrialisering og sosial organisasjon. En studie av Skudeneshavnområdet (cand.polit.-Bergen)
- Miller, Hanne: Kvinnelig industriarbeidskraft og fagforeningspolitikk - produksjon av kultur og ideologi i bedrift og fagforbund (mag.art.-Bergen)

FORSKNINGSSTIPEND

STØTTE TIL U-LANDSRELEVANT FORSKNING FOR 1980

Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD) disponerer midler til støtte for norsk forskning av relevans og interesse for utviklingsland. Støtten gjelder alle fagområder, men søknader på områder av spesiell interesse for NORAD og/eller NORADs samarbeidsland vil bli prioritert.

Ved vurdering av søknadene legges det videre vekt på søkerens faglige kontakter med institusjoner i utviklingsland.

Det tas forbehold om Stortingets bevilgning.

Søknadsfrist er 1.juli 1979.

Søknadsskjema og retningslinjer for tildeling av forskningsstøtte fås ved henvendelse til:

Kontoret for evaluering og forskning

NORAD

Postboks 8142, Oslo-dep.

OSLO 1

Tlf. 02/46 18 00, 02/46 58 40

INGER JOHNSEN
UNIV. BIBL. I BERGEN
5014 BERGEN UNIV.

Returadresse:

NAVFs sekretariat for
kvinneforskning
Munthesgt. 29
OSLO 2

HITTIL UTKOMMET

- Arbeidsnotat nr. 1/77: Samfunnsforskning om kvinner. Rapport fra en konferanse. Ved Nina Gornitzka og Edle Ravndal. "utsolgt"
- Arbeidsnotat nr. 2/77: NAVFs Center for Research on Women. By Helga Hernes. "utsolgt"
- Arbeidsnotat nr. 3/77: Data om kvinner. Ved Kirsten Voje. "utsolgt"
- Arbeidsnotat nr. 4/77: Kjønnsroller og utdanning. Rapport fra et symposium. Ved Nina Gornitzka. Familiepolitikk. Rapport fra en konferanse. Ved Hildur Ve
- Arbeidsnotat nr. 5/77: Kvinners omsorgsarbeid i den ulønnete produksjon. Ved Kari Wærness. "utsolgt"
- Arbeidsnotat nr. 6/78: Fellesskap, samhold, distanse og konflikt mellom kvinner. Et veiledningsprosjekt. Ved Harriet Holter. Arbeidsnotat nr. 1/78 fra veiledningsprosjektet. "utsolgt"
- Arbeidsnotat nr. 7/78: Kvinners plass i levekårsundersøkelsen. Ved Ingeborg Astrid Kleppe
- Arbeidsnotat nr. 1/79: Kvinners levekår. En seminarrapport
- Arbeidsnotat nr. 2/79: Heimearbeidere i streik. Ved Merete Lie. Kvinner, interesseforvaltning og lokalsamfunn. Kvinner og menn i arbeidskonflikt. Ved Siri Gerrard. Arbeidsnotat nr. 1/79 fra veiledningsprosjektet
- Arbeidsnotat nr. 3/79: Oversikt over samfunnsvitenskapelig forskning om kvinner. Ved Marianne Noodt
- Arbeidsnotat nr. 4/79: Kvinnefellesskap og kvinneinteresser. Ved Siri Gerrard, Aud Grandaunet, Marit Hoel og Merete Lie

Kan bestilles fra: NAVFs sekretariat for kvinneforskning
Munthesgt. 29, OSLO 2
Tlf. (02) 56 52 90